

عنوان مقاله: بررسی الگوی معماری خانه های تاریخی رامهرمز

نویسنده: سارا حسینی

رایانامه: s.hosseini64@gmail.com

چکیده:

رامهرمز از جمله شهرهای استان خوزستان است که بافت تاریخی آن جز بافت های بارزش محسوب می شود. رامهرمز از ادوار مختلف تاریخ دارای ارزش و اهمیت بوده است، نام آن از زمان ساسانیان انتخاب شده و در اصل رامهرمز اردشیر بوده است. در دوره ایلام نو با توجه به آثاری تا کنون یافت شده است و به گفته باستان شناسان پایتخت ایلام نو بوده است. با توجه به موقعیت جغرافیای آن بارها مورد تعرض قرار گرفته و دچار ویرانی شده است. الگوی معماری مسکونی رامهرمز با توجه به عکس هوایی سال 35 و آثار یافته ها مربوط به دوره قاجار تاکنون می باشد. هر چند در دوره معاصر این روند تخریب بافت همچنان ادامه داشته است. البته جنگ تحمیلی نیز مزید بر علت بوده است. معماری مسکونی رامهرمز نوعی معماری درونگراست که با توجه به اقلیم گرم و نیمه مرطوب رامهرمز و استفاده از مصالح بومی و سنتی آن، معماری با استفاده از سنگ و گچ می باشد. البته در موارد بسیاری نیز از آجر استفاده شده اما اغلب آن با استفاده از سنگ و گچ می باشد. استفاده از بادگیر جهت ایجاد کوران در خانه و استفاده از بادهای مطلوب از جمله ویژگی های معماری آن می باشد. برای این مقاله 5 خانه به صورت موردی و یک نمونه (عمارت امیر سپهدار یا صمیمی) به عنوان الگوی اصلی انتخاب شده و به مقایسه آنها پرداخته شده است.

واژه های کلیدی: معماری، الگوی معماری، خانه تاریخی، رامهرمز

مقدمه:

رامهرمز از شهرهای تاریخی استان خوزستان می باشد که در شرق آن واقع شده است. درخصوص معرفی اشاره ای می کنم به برخی مطالبی که در کتب مختلف تاریخی درباره رامهرمز آورده شده است: رامهرمز: خوره ایست هم مرز فارس، کوهستانی آباد و دلگشا و پر از خرما و زیتون و حبوب است، در دشت آن جز اندک کشتزار نیست، نیشکر ندارد، نه‌های سرزمین به آن نمی‌رسد و خود نه‌ری جداگانه دارد. شهرهایش: «سنبل»، «ایذج»، «تیرم»، «بازنگ»، «لاف»، «غروه»، «بابج»، «کوزوک» همگی کوهستانی و مهم هستند (مقدسی، 608، 1361)، در فارسنامه ابن بلخی ص 24، بنای این شهر به هرمز بن شاپور بن اردشیر نسبت داده شده است. در کتاب حدود العالم ص 138، (رام اورمزد: شهری بزرگ و خرم و آبادان و با نعمت بسیار و جای بازرگانان بر حد میان پارس و خوزستان)، در نزهه القلوب ص 111 (رامز) یا (رام هرموز). اورمزدین شاپور بن اردشیر بابکان ساخت و در (رام هرموز) خوانند به مرور (رامز) شد، شهری وسط است و هوای گرم دارد، حاصلش غله و پنبه و نیشکر فراوان دارد. (فسایی، 1382). ابن بطوطه درباره رامهرمز چنین می گوید: سپس به شهر رامهرمز رسیدیم، آنجا شهری نیکوست میوه ها و آبهای فراوان دارد. اردشیر شهرهای متعددی ساخت، از جمله آنها اردشیر خره، به اردشیر، بهمن اردشیر، انشاء اردشیر، رام اردشیر، رام هرمز اردشیر، هرمز اردشیر، بود اردشیر، و هشت اردشیر، و بتن اردشیر است (سمسار، 36، 1337)، از توضحات بالا کاملاً مشخص است که رامهرمز قدمتی دیرینه دارد، معماری و شهرسازی جزئی از تاریخ شهر بوده است. اما متأسفانه به دلیل جنگ ها و عوامل بسیار تخریب که در این شهر رخ داده آثار زیادی از بافت تاریخی و با ارزش آن باقی نمانده است. در این